

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

UN TRIMESTRE

Dins Espanya: una pesseta.
Fora d'Espanya: dues pessetes.

Redacció i Administració

General Barceló, 1. — 2.**

PALMA DE MALLORCA

LA AURORA

Surt cada dissapte per donar ventim i altres erbes a n-es qui s'ho guany

Parla En Revenjoli. Escoltau i oireu

Tabae

N'haurem de d'arrambar una mica, i d'aquell que's fuma ab pipa, an es grans esguerrats d'anticlericals, per que'n fa massa necessari per lo desembre que van, desteixinantse per servir meravellosament En Barrufet, causa de totes ses causes des mals del mon. Vaja, idò, si'l *atabacan* una micoya an aqueys estelles d'anticlericals.

I

Es natural qu'acabi així.

Sabeu aquell tal Murri, capella escomunicat del Papa per *modernista*, que devers es setembre de 1910 se'n vengué a endoyar per Espanya i s'aplegá ab aquell altre aliardo d'En Pey Ordeix? Idò duyen s'altra dia's diaris que s'ha de *casar*, per lo civil, com se suposa, aplegantse com s'apleguen es cans i ses cusses, ab's seu.... pertefè. Es capellans que's fan heretges, sempre solen acabar així, com es caralls i es muls, que no tenen coneixement.

II

Com es que's republicans son contraris de que's llevi an es diputats lo des *suplicatori*.

Sa lley posa que's Diputats, com-a Representants de sa Nació, han de porer dir lo que trobin en totes ses coses de Govern, i per res que diguen d'això, fent de diputats, no les puguen processar sense autorisació des Congrés. Això no estarà mal posat si no hi hagués haguts massa diputats que n'han abusat. Quant v'és cas d'haver de processar un diputat, es jutge dirigeix an es Congrés un ofici *suplicatori* demandant per porer processar tal diputat. Es Congrés lo que fa, es negar es permis o no contestar res, i es diputat resulta escàpol de s'accio de sa Justicia. I qu'ha resultat d'aquí? Que sobre tot es diputats republicans i alguns que no hu son, veient que tenien *cera del Corpus* i carta blanca, han fet qualsevol barbaritat i llavò se son declarats directors i responsables de tot es seus periòdics, i així aqueys han pogut publicar qualsevol cosa, ben segurs de que no hi hauria qui's aplicas la lley. La cosa es arribada a tal estrem pe'sa poca vergonya des republicans, que hi ha hagut un moviment d'opinió pública tan fort, que's Govern ha hagut de presentar a ses Corts un Projecte de Lley per tayar de rel tals abusos inquantables, posant es processament de Diputats i Senadors exclusivament en mans des Tribunal Suprem.

Es republicans, tant es conjuncionistes com es lerrouxistes, com son

es qui n'estan más soyats d'aqueys abusos, se son alsats contra tal Projecte de Lley i hi volen fer una oposició rabiosa. Com no s'han d'oposar es diputats republicans a que's corregesc aquest abús des *suplicatori*, si per exemple contra N'Emili Iglesias n'hi ha més de 70 d'oficis de Jutges demandant per processarlo, i contra N'Azzati n'hi ha molts més, i contra En Lerroux i En Soriano n'hi ha també una mala fi. Així son partidaris de sa Lley es republicans: ells s'umplen sa boca de dir que volen sa lley en tot i per tot; pero es grans polissards i desenfreits només la volen en lo que les convé; en lo que los contraria i els-e captura de fer arrieses i barbaritats, no la volen gens gens gens.

Quin grapat de pòlisses!

III

I sa República Francesa ¿que no es un Govern civilisat?

¿No diuen ara's republicans que s'aplicar sa pena de mort es exclusiu des pobles seuvatges i des Govern tirànics i barbatxos? Com es idò que sa República Francesa, que, segons es nostros repnblicans es es derrer mot de sa ciencia i de sa civilisació, aplica continuament sa pena de mort? Fa una quinzena de dies a París la Justicia va fer tayar es cap i es coll, *guillotinato*, un assassi, sensa que'n negú ocorregués demanar que l'indultasssen? Ara dia 4 a Marsella també sa Justicia n'ha fet *guillotinar* un altre d'assassi. Com se suposa, de tot això es paperots republicans no n'han dit un mot. Sa questió es que's bennets que's lletgeixen, no sapien que ses nacions més civilisades i que van més avant, mantenent i apliquen bil-lo bil-lo sa pena de mort, convençudes com estan pe'st'esperiencia de que sols aqueixa pena es capaç de fer por i de capturar es criminals.

IV

Sa vaga revolucionaria de Lisboa

An'es dir des republicans, Portugal, des que hi aficaren sa republica, forsat havia d'esser un paradís, tothom havia de manetjar es diners a palades i esclatar de gaubansa i felicitat, anant totes ses coses deu mil vegades millor que no voldrien. Així juraven i perjuraven es nostros republicans que succeia a Portugal, quant aquesta setmana passada esclatà a Lisboa una vaga general, tan feresta que's Govern hagué d'omplir de tropes es carrers i d'artilleria es punts estratègics de Lisboa per singlar granat es vagistes, que tiraven bombes, i capturaven sa circulació des tranvies, aplicant, com a bons republicans, sa pena de mort an ets agents d'orde públic que tractaven de mantenir s'imperi de sa Lley. De manera que's Go-

vern republicà de Portugal, per mantenir s'orde públic, hagué de fer us des fusells i de s'artilleria i posar presos més d'un milenar de vagistes, just així com e-hu fan es Govern monàrquics sempre qu'esclata una revolució, i la cosa se posá tan bruta a Portugal que ses nacions que hi tenen súbdits i interessos, per protegirlos e-hi hagueren d'enviar navilis de guerra, i fins sa parlá d'intervenció estrangera. Una de ses coses ferestes que's posaren de manifest, es s'horrible indisciplina i desgavell formidable que mina i roga s'exercit, fins a s'estrem de que es *Carbonaris o voluntaris de sa llibertat* feren causa comunia ab sos revolucionaris; i es Govern va haver d'apellar a remeys estrems per aufegar aquell moviment de tan mala rel. I ¿per que s'es moguda tal vaga a Lisboa? ¿Per que la gent se cansá d'estar massa bé? Tot lo contrari, perque's trebayadors creuen que sa República no's ha arretglat res, i qu'estan tan malament com may porien estar ab sa monarquia. I ara anaulos a dir an es vagistes de Lisboa que sa República es sa pau, s'orde, sa bona administració i sa gaubansa per tothom!

Es dimegues i es dijous de s'altra setmana ja n'arribaven noves de sa vaga revolucionaria de Portugal; pero ni es paperot republicà ni's socialista de Ciutat no'n digueren mitja parauleta dissapte passat. Se'n gordan prou de dir lo que hi hagut a fi de que's seus lector betzols no obriuen ets uys sobre lo que poren esperar de sa República.

V

¿Ay no tornaran pujar?

Espaperot *El Ideal*, duyt de sa rabi feresta que té d'En Maura i d'En Lacierva, s'inventa tot una rondaya, suposant que pe'sa festa del Rey (23 de janer) estava tot compost per pujar es conservadors formant Ministeri En Maura i En Lacierva, pero que s'actit d'oposició formidable que prengueren es republicans i tot el país, e-hu aturá, i que En Maura i En Lacierva s'hagueren de pegar un cop a la barra, demostrantse una volta més que sa Nació no los vol en via neguna i que no tornaran pujar pus. —Pero ¿d'ont se treu es paperot republicà que tot estigués preparat per entrar En Maura i que's pais en massa hu aturás? ¿Aont consta qu'En Maura demanás es Poder? En lloc. ¿No'n protestaren totses periòdics conservadors de que's seu partit ni es seus prohoms i caporals e-hi tengueren art ni part ab aquell rumrum que dia 22 i 23 de janer se va moure sobre que's Govern d'En Canalejas estava en crisis i qu'aaaven a pujar En Maura i En Lacierva? Es ver qu'aquells dies es Ministres, co-

mensant p'En Canalejas, anaven preocupadissims i que feyen just lo que solen fer es Ministres com estan per caure; pero ¿quina culpa en tenien de tot això En Maura ni En Lacierva? ¿Que hi porien fer ells si En Canalejas es un nirviós que devegades li basta un basta un no-res per pegarli s'esteri? Devant s'actitut de sa prensa conservadora i des caporals des Partit, allò passà i s'esvei com a fum de formetjada, i En Maura dins ses Corts pogué dir ab tota veritat que no era estat res, i es meteix Pau Iglesias regonegué que tot allò que deyen de sa crisis, era una farsa. —Pero ara mos surt *El Ideal* jurant i perjurant que no es ver que fos una farsa, que es ben ver qu'En Maura volia pujar a tota ultransa. I s'empenya ab això perque, com realment En Maura no es pujat, ara pot dir an ee bereyols que'l lletgeixen: —¿E-hu veys com no ha pogut pujar En Maura? ¿E-hu veys com es republicans, que som tota sa nació, l'hem aturat de pujar? ¡No, no tornarà pujar pus!

En Maura, jo escriuguedretxos de *El Ideal* a pesar de tots es vostros estufornos i bravetjera, i pujará i deu més, en esser hora; i uoltros vos ne guardareu com de caure de desmandarvos gens gens gens; i aqueixa llengneta vostra tan falaguera ara, in vos haureu de posar allá ont no die, per no embrutar es net. —¿No d'ieu vòltros també fa set o vuit mesos qu'aturarie En Canalejas de fer guerra an el Marroc? que no li deixarie durhi ni un soldat ni despararhi un trist fusell? perque, si provava de ferho, vòltros vos alsarieu i el dimoni hi ballaria de capoll i se'n duria ses titeres? Com es, idò, que's Govern ha pogut oeigar Larache i Alcazarquivir i fer guerra a Melilla des setembre l'ensá, i a vòltros encara no us ha llegut provar d'aturarho? Ah! es que vòltros republicans sou l'e per fer navegar sa llengo; pero com sa tracta de posarhi's dits, feys fetxide com ses armes de foc esfondrades, que ja només serveixen p'ets *Adobacossis-i-ribells-i-farro-vey*. Per això es pais, sa nació espanyola fa tants d'anys que vos dona carabassa i ses portes p'ets uys.

Vòltros si que no entrareu mai, en no esser adins l'infèrn, en morirvos, si no vos sou convertits ben bé abans de fer es derrer baday. ¡Amèn que tots vos convertisseu d'hora! ¡Amèn! ¡Es sa caritat cristiana que mos ho fa dir!

VI

Menti, «companys!»

P'es socialistes parlam, que dissapte tengueren pit per dir demunt es seu paperot que's *Clero* a Espanya es «inviolable», que's Govern no permet

PUNT DE SUSCRIPCIÓ

A Manacor: Ca-Mestre Antoni Piol Ferrer, 5.—Ca-l'amo Andreu Alcover, Plaça del Palau, 2.

A Palma: Llibreria d'En Guasp, Morey, 6.—Taller d'encuadernacions d'En Francesc Ferrer, Sta. Eulària, 25.—Llibreria Ernest Frau, Brossa. —Llibreria d'Alomar y Fontdevila Brossa.

discutirlo ni pertocarlo en res ni per res. Així meteix se'n necessita de... frescura per entafellar una mentida així, una gent que mil vegades han dites ses mil brutors, ses mil infamies des Clero, lo més lletx i horrorós que's puga dir de negú. ¡I sortirmos ara que's Clero dins Espanya es inviolable! Es qu'aqueys companys socialistes se veu que no'n paguen patent de ses mentides, i per això no els-e vé a un ratx.

VII

Es socialistes contra s'igualtat de tots devant sa lley

Si, també es companys de s'Obret Balzar son contraris de que's pos retgit a s'abús des suplicatoris. Es natural: com En Pauet Iglesias en té també una mala fi de causes demunt ses costelles i altres tants d'oficis de jutges que demanen per processarlos, perque ha donat motiu sobrat a cada jutge per aplicarli la Lley,—per això ets esriguedors des paperot socialistes volen que no'e toc tal abús, volen s'imputad d'En Pauetxo, que puga fer trucs i baldufes i trepitjar totes ses lleys i anar alloure. ets altres espanyols hem d'estar subjectes a sa lley; En Pauetxo se'n ha de poner riure i no estar subjecte a cap.

Això es s'igualdat que porem esperar des socialistes.

VIII

S'escola layca fa aygo a França.

I tanta com en fa. A pesar des Gouver francés haver foragitades totes ses Ordens Religioses per que no fessin escola a al·lots ni al·lotes i tothom hagués d'anar a ses escoles layques, inimigues de Deu, que s'Estat paga,—es francesos, ets incrèduls i tot, no van de tals escoles; i en funden per tot d'altres no-layques, aont envia tothom es jovent, i ses escoles infernals de s'Estat quedan buydes. I ¿qu'han fet es masons devant tal freqüència? Han presentada a ses Corts una proposició que's prohibesca tota escola que no sia de s'Estat. ¿Ay idò? ¡I això hu fan es qui's proclamen apòstols i estalons de sa llibertat! Això es sa llibertat que permeten es masons an ets altres!—I ¿qu'ha fet es President de Ministres de França devant tal pretenció des masons? Ha dit qu'ell no pot acceptar una tal cosa, pero que protegirà s'escola layca fins allà ont puga.—De manera que a França i tot s'Escola layca no pot anar ni en rodes! E-hu sentiu, grans betzolarros que la defensau?

tenia par districte tot es reyne de Murcia.

De tot d'una s'apuraren tots es remeys de persuació; se formarea processos, però's sobre-segeren, i no hi hagué Autes fins l'any 1557. Se passaren 48 anys sense dictar cap sentència! En Llorente meteix se veu obligat a confessar. Dia 7 de juny de 1557 e-hi hagué un altre Aute ab 43 «penitenciats» i 11 «relaxats», que's Bras Civil les doná volta de garrot. Dia 12 de febrer de 1559 e-hi hagué un altre Aute ab 43 «penitenciats» i 30 «relaxats». Dia 4 de febrer de 1560, un altre Aute ab 22 «relaxats» ab estatua, qu'eren fuyts i no'ls aplegaren, 14 «relaxats» en persona, que's Bras Civil les doná volta de garrot, i 29 «penitenciats»: eren protestants, jueus, mahometans, blasfemes, poliandres, reus de comerç carnal ab germanes i altres erbes. Dia 8 de setembre de 1566 e-hi hagué un altre Aute ab 48 «penitenciats» i 16 «relaxats» per crims per l'estil des de s'Aute anterior. Dia 15 de mars de 1562 e-hi hagué un altre Aute ab 73 «penitenciats» i 23 «relaxats». Dia 20 de matx de 1563 apareix un altre Aute ab 47 «penitenciats» i 17 «relaxats». Dia 10 de desembre de 1564, un altre Aute ab 48 «penitenciats» i un «relaxat» en persona i 11 ab estatua, qu'eren fuyts i no'ls havien pogut aglapir. Dia 9 de desembre de 1565, un altre Aute ab 46 «penitenciats», 4 «relaxats» en persona i 2 «relaxats» ab estatua, qu'eren fuyts. Dia 8 de juny de 1567, un altre Aute ab 48 «penitenciats» i 6 «relaxats». Dia 7 de juny de 1568, un altre Aute ab 35 «penitenciats» i 25 «relaxats». L'any 1575 apareix un altre Aute, sense qu'hagé pogut aclarir quants de «penitenciats» ni «relaxats» e-hi hagué. Llavo venen 195 anys sense notícia de que hi hagués cap Aute. Es segur que n'hi degué haver, però sensa «relaxacions» an es Bras Civil, i per això no'n quedá memoria. En trobam un d'Aute l'any 1770 contra iluminats (capellans y ermitans) ab sis o set «penitenciats», no hem pogut precisar el nombre. Aqueixa plena de «penitenciats» i «relaxats» desde l'any 1557 fins a 1568 eren casi tots antics moros i jueus conversos que renegaven de sa Fe cristiana i llavà protestants, blasfemes, profanadors de Hosties Consagrades, casats ab dues o tres o més an es meteix temps, bruixots i altres erbes per l'estil. N'hi havia tants de conversos apòstoles devers l'any 1567 que'l rey En Felip II demandà i consegui del Papa que aquells que's confessassen espontàniament i se penedissen, les poguessen «reconciliar» en secret i sensa «confiscació de bens». Això es una de tantes proves de qu'En Felip II no era ni d'un bon tros tan cruel com diuen, i que no feya pitjar, sino suavisar es procediments inquisitorials.—Ses clarícies que donam d'aqueixa Inquisició de Murcia son tretes de García Rodrigo, T. II, p. 322-33; Heterodoxos, T. II, p. 450 i 663-4; Cappa, p. 76; i Diccionario-Hispano-Americanico Barcelona, 1887, T. II, p. 1000, v. *Autes de Fe*. Es nombre de víctimes d'ets Autes de Fe de 1557 fins a 1568 es pres d'aqueix Diccionario, que no es gens de fiesta perque sol prendre ses clarícies d'En Llorente, més mentider que ses mentides.

Inquisició de Llerena.—Ja vérem que primer s'establí an es monestir de Guadalupe (any 1485) i llavà la passaren a Llerena, aont ja funcionava l'any 1506, abrigant el seu districte les diòcesis de Placencia, Coria, Badajoz i els territoris de les Ordens Militars. Les clarícies que donam son tretes de García Rodrigo (T. II, p. 268-9), Menendez y Pelayo (Heterodoxos, T. II, p. 540-46), Páramo (de Origine Inquisitionis, L. II, Tit II c. IV), Vic. Lafuente (*Hist. de las Soc. Seer. de Esp.* T. I, § XII) i D. Nicolau Diaz Perez dins el tom Extremadura de l'obra España, sus Monumentos y Artes, su Naturaleza e Historia, p. 604-619. Aquest Diaz Pérez es un contrari furiós del Sant Ofici. Ja diguem que del temps qu'aquesta Inquisició fou a Guadalupe, sois consta que hi hagué entre tots els «Autes» que s'hi celebraren 16 «penitenciats» i 77 «relaxats» an es Bras Civil. Devers l'any 1506 se sap que hi hagué un Aute ab alguns «penitenciats» i un «relaxat», sense qu'hagé pogut aclarir quants foren els «penitenciats». Se tractava d'una partida de «judaisants» qu'hi havien profanades Hosties Consagrades i imatges del Sant Crist i de la Mare de Deu. L'any 1577 hi ha memòria d'un «relaxaren» an es Bras Civil, no hem pogut aclarir quants. Dia 27 de mars de 1593 n'hi hagué un altre ab 86 «penitenciats», 5 «relaxats» en persona i 5 «relaxats» ab estatua, qu'eren fuyts. L'any 1595 n'hi hagué un altre ab 49 «penitenciats» i cap «relaxat». Dia 21 de desembre de 1627, un altre Aute ab 58 «penitenciats» i 4 «relaxats». Dia 6 de desembre de 1654, un altre Aute ab 12 «penitenciats» i cap «relaxat». Dia 22 de novembre de 1716 n'hi hagué un altre ab una «penitenciada» i cap «relaxat»; tal «penitenciada», era una beatul'a que fingia tenir ubertés ses *cinc llagues* del Bon Jesús con Sta. Catalina de Sena. L'any 1721 n'hi hagué un altre ab un «penitenciat» i cap «relaxat». Dia 18 de desembre de 1735, un altre Aute ab 2 «penitenciats» i cap «relaxat». Dia 27 de janer de 1778, un altre ab una «penitenciada» i cap «relaxat»; quatre dies més tard un nou Aute ab un «penitenciat» i cap «relaxat». En Menendez Pelayo (Heterodoxos, T. III, p. 96 in nota) posa més Autes a Granada durant es sigle XVIII, sensa expressar quants de «penitenciats» e-hi hagué ni res de «relaxats». Aqueys Antes foren dia 30 de matx de 1722, 31 de janer, 20 de juny i 24 d'octubre de 1723. Això son ses víctimes qu'hem trobades de l'Inquisició de Granada. Qui'n sap més, de veres, no de «suposades», que hu diga.

Inquisició de Logroño. La posaren tot d'una a Durango, sa primeria des sigle XVI la passaren a Calahorra i l'any 1570 a Logroño. Es seu districte eren Vizcaya, Guipuzcoa, Alava, Rioja, territoris de l'Abadia de Alfaro, Vicaria de Agreda, «Montes de Oca» i Navarra. Ses fonts d'on prenem ses clarícies son García Rodrigo, T. II, p. 334-50; Heterodoxos, T. II, p. 662-68; T. III, p. 93-94; Madrazo, *Navarra y Logroño de l'obra España y sus Monumentos etc.* T. I, c. VI; Vic. Lafuente, *Hist. de las Soc. Seer. de Esp.* T. I, § XIII; Diccionario-Hispano-Americanico, T. II, p. 1000 v. «Autos de Fe». Fr. Prudenci de Sandoval, *Vida y Hechos de Carlos V.* L. XVI, § XV; Cappa, p. 76.—E-hi ha poques noves sobre's primers actes d'aqueixa Inquisició. Sembla que fins l'any 1507 no més s'inscriuren alguns processos de «judaisants» i «mahometans». L'any 1507 e-hi hagué un «Aute de Fe» ab 29 «penitenciats», tots bruixots i bruixots. L'any 1527 n'hi hagué un altre ab 37 «penitenciats» i 5 «relaxats» en persona i 5 «ab estatua» entre «morts» i «fuyts». Tots eren bruixes i bruixots. E-hu destaparen dues al·lotes, i n'hi va haver devers 150 entre homes i dones que's denunciaren a si mateixos. Només en processaren 50. Ses dones declararen qu'hi havien pecat ab el dimoni ab forma de bell-jove i de boc i, que volaven untantse es colzos, es genys i es balladors de ses cuixes d'uns augments que feyen. S'escarmant que feu l'Inquisició i un llibre que'l Bisbe da Calahorra publicà contra «Supersticions, malèfics i sortilegis», donaren un mal cop a sa bruixeria, que romangué casi esveida, i no donà pus que fer fins l'any 1610. L'any 1593, dia 14 de novembre, hi hagué un altre «Aute» contra «judaisants», «mahometans», casats ab dues an es meteix temps i lladres, homicides i sacrificis: e-hi hagué 37 «penitenciats», i 5 «relaxats» en «en persona» i 5 «ab estatua», entre «morts» i «fuyts». Dia 7 i 8 de novembre de 1610 e-hi hagué es célebre «Aute de Fe» contra bruixes i bruixots, que resultaren an es meteix temps lladres, sodomites i assassins. Un d'ells confessà qu'ell havia mort un fill seu, l'hi havia fet bossins i ets altres bruixots el s'havien empassolat; i sa seu dona havia donat verí a una amiga seu per gelosia. Altres dues bruixes havien morts infants, i una altra fins un fill seu. Ses volades d'aquelles bruixes sens dupte eren imaginaries; pero aquelles morts que feyen, eren ben reals. Sortiren a s'«Aute» 28 «penitenciats» i un «relaxat», una dona, que li donaren «volta de garrot». Ab aquest «Aute» se pot dir que s'acaba sa «bruixeria» aguda, i l'Inquisició des de llavà ja no va «relaxar» negú per tal

DE TOTES ERBES

Uey republicanetxos de Sóller i de Lluchmajor i socialistetxos de Ciutat!

May mos ho hauríem cregut qu'anàs seu tan poc de pica ab això de l'Inquisició. Fa mesos i mesos que vos ne donam d'inquisició pe'sa mare i pe'sa fia, per la detra i per l'esquerra, més que no'n volieu, i voltros jben alerta a badar boca! Si ab això vos pensaveu cansarmos, i ja hu veys si hi anàveu calats per aygo. No res, seguirem avuy allà ont deixarem es ray dissipate passat.

§ 11

S'acaba allò de ses Victimes de l'Inquisició

Si, ja es hora d'acabarho, donant una mica de relació de lo que consta que feien algunes altres Inquisitions, de lo qual se pot coletgir lo que farien totes plegades en materia de castigar s'heretgia i apostasia.

Inquisició de Llerena.—Ja vérem que primer s'establí an es monestir de Guadalupe (any 1485) i llavà la passaren a Llerena, aont ja funcionava l'any 1506, abrigant el seu districte les diòcesis de Placencia, Coria, Badajoz i els territoris de les Ordens Militars. Les clarícies que donam son tretes de García Rodrigo (T. II, p. 268-9), Menendez y Pelayo (Heterodoxos, T. II, p. 540-46), Páramo (de Origine Inquisitionis, L. II, Tit II c. IV), Vic. Lafuente (*Hist. de las Soc. Seer. de Esp.* T. I, § XII) i D. Nicolau Diaz Perez dins el tom Extremadura de l'obra España, sus Monumentos y Artes, su Naturaleza e Historia, p. 604-619. Aquest Diaz Pérez es un contrari furiós del Sant Ofici. Ja diguem que del temps qu'aquesta Inquisició fou a Guadalupe, sois consta que hi hagué entre tots els «Autes» que s'hi celebraren 16 «penitenciats» i 77 «relaxats» an es Bras Civil. Devers l'any 1506 se sap que hi hagué un Aute ab alguns «penitenciats» i un «relaxat», sense qu'hagé pogut aclarir quants foren els «penitenciats». Se tractava d'una partida de «judaisants» qu'hi havien profanades Hosties Consagrades i imatges del Sant Crist i de la Mare de Deu. L'any 1577 hi ha memòria d'un

Aute de Fe aont sortiren 16 «penitenciats» per iluminisme, tots capellans, frares i beates i un sabater. Ets anys 1601, 1602 i 1603 hi tornà a haver Autes ab una partida de «penitenciats», no hem pogut aclarir quants, casi tots capellans i frares, i cap «relaxat». L'any 1662 torna haverhi un Aute ab una partida de reus d'iluminisme i luxuria, això es, alguns «penitenciats» i alguns «relaxats», sense qu'hagem pogut endarrellar quants n'hi hagué de cada casta. L'any 1664, un altre Aute ab dotze «penitenciats» «judaisants» i cap «relaxat» en persona i un ab estatua, qu'era fuyt i no'l pogueren aglapir. Passen llavà una xixantena de anys sensa noves de cap *Aute* fins que diu 30 de novembre de 1722 n'hi ha un, aont surten 19 «penitenciats» i cap «relaxat». Dia 26 de juriol de 1723 apareix un altre Aute ab 2 «penitenciats» i cap «relaxat». Dia 11 de matx de 1725 n'hi hagué un altre ab varis reus sensa qu'hagem pogut endarrellar quants foren es reus ni ses penes que's imposarem. Igual fosca mos rodetja respecte d'un altre Aute de dia 24 d'agost de 1725. N'hi hagué un altre dos dies més tard, aont surten 10 «judaisants» «penitenciats» i cap «relaxat». No hem trobades noves d'altres Autes de Fe a Llerena. Posa més víctimes d'aqueixa Inquisició s'historiador Diaz y Pérez, tan contrari com se demonstra? Que ha de posar ell! Posa sa llista falsíssima de totes ses víctimes de l'Inquisició en general que's va inventar es gran noningú d'En Llorente i fe't si't vols fer. De manera que a tots ets inimicis de l'Inquisició los ne pren així: com se tracta de concretar, de donar fites netes de ses «victimes», tots fan aygo i ets ous en terra. Lo bo es qu'aqueix Diaz y Pérez té qu'haver de confessar que «a's primers anys qu'actuá es Tribunal Religiós a Extremadura, més semblava que l'havien posat per castigar es meteixos esglésistics que no's delictes que cometien es seglars». Això demostra que l'Inquisició no la posá el Clero per oprimir es poble, com diuen, mentint, progresistes i masons; es capellans eren es primers qui ballaven si no feyen bona.

Inquisició de Murcia.—La posá definitivament el gran Cisneros l'any 1509;

erim, imposant a tals reus «assots» i altres penes i penitències per llarc. Sa derreria des segle XVII e-hi hagué un «Autè» contra un capellà «molinosista», i l'any 1729 n'hi hagué un altre contra un «carmelita descalç», també «molinosista». Dia 30 d'octubre de 1743 n'hi hagué un altre tot contra «molinosistes» (frares i monges que no havien feta gens de bona) que trobaren sabata de son peu: e-hi hagué una partida de «penitenciat» sensa cap «relaxat».

Hem donat conte de ses «victimes» que consta que feren nou Inquisicions. Ses altres que hi havia no les hem pogudes estudiar com aquelles nou per falta de fonts aont anar a beure; pero porem assurar que no feren més «victimes» que ses Inquisicions de qu'hem donada relació. Tot lo qual demostra que ses «victimes de l'Inquisició» no son ni d'un bon tros tantes com suposau En Llorente, i qu'això de que fossen tants de mils i mils i fins milions; com suposau voltors republicans de Sóller i de Lluchmajor i voltors socialistexos de Ciutat, no son més que mils i mils i fins milions de mentides.

«Vos basta per 'caldera, o grans carregnes, lo qu'hém dit de l'Inquisició en tants d'articles com e-hi hem consagratis? Diga-ho si'n voleu pus, qu'encara no hem acabada sa posta. Si no badau boca, noltros donarem es «ventim» per un altre vent. No ha d'esser tot per voltors tampoc. N'hi ha d'altres que n'han mesmes, i seran servits. si Deu ho vol. ¡A-reveure!

¡De D. Gabriel nostre!

Per D. Gabriel Vidal parlari, que s'altra diassa demunt *La Almudaina*, ha tenguda su mala hora d'anar a dir que s'escriure en prosa mallorquina es «un deport innocent», «sensa finalitat possible», ¡vaja! una «innocentada» sensa cap ni peus. ¡Ja bu val ab aquest D. Gabriel nostre! Vol dir ara no porem escriure en prosa mallorquina? I fins ara no s'ho ha tret D. Gabriel? ¡Quina llàstima que D. Gabriel, en lloc de néixer sa segona mitat des segle XIX, no fos nat an es segle XIII! Aixi hauria poguda fer s'obra de misericòrdia d'avivar el Rey En Jaume que no escrigués en prosa catalana sa seu Crònica inmortal; i llavò també hauria pogut avisar el Bt. Ramon Lull que no hagués feta sa... *innocentada* de passarre tota la vida escriptint llibres i llibres en prosa mallorquina! ¡Quina llàstima que D. Gabriel no hagués viscut també an es sigles XIV i XV, i hauria poguts avisar aquells grans escriptors de llavò: En Bernat Metge, el P. Canals, En Juan Martorell, el rey En Pere IV, En Ramon Muntaner, En Bernat Desclot, En Tomich, En Carrog, Mn. Buades, St. Vicens Ferrer i demés prosadors de casta grossa, catalans, mallorquins i valencians, que tots feren s'innocentada d'anarse'n a escriure en prosa catalana, que sembla talment es bon mallorqui que encara's parla a Mallorca! Si D. Gabriel les hagués pogut dir un mot des seus, les hauria alliberats sens dupte de come'tre una tal pifia! ¡No es ver qu'es una llàstima tot això? I ara resulta que noltros, devant es resultat d'aquells grans escriptors que s'immortalisaren fent prosa com sa que] mastegam a Mallorca, preferim seguir ses petjades d'ells que no's fconseys i ses sortides de D. Gabriel Vidal; perque, francaament, entre sa prosa del Bt. Ramón Lull i demés grans escriptors de sa nostra llengua catalana de Mallorca, i sa prosa forasteranca, castellufencia i baldufencia que mos entafaffen es qui mos recomanen qu'escriguem en castellà mos estimam molt més sa prosa d'aquells que no sa d'aqueys. ¡Que hu sentiu, o insigne D. Gabriel Vidal castellanenc? ¡No hu deym per ofendre's, pero tenim coratge de que sa

nosta «prosa» pagesa rònega mallorquina ha de viure una mica més que sa forasteranda de tots es qui prenen que's mallorqui no serveix per escriure'n prosa! ¡Bon re-punyal de llana, que no fa mal!

Després de lo de *La Almudaina*, mos es sortit D. Gabriel demunt *La Ultima Hora*, procurant espolsar-se ses mosques que li amollà es coneigut periodista i poeta mallorqui En Jusep Tous i Maroto sobre aixo de «sa prosa mallorquina»; i ha dit D. Gabriel que si «sa prosa d'En Ruyra, En Maragall i En Juan Alcover es cosa tan bona, no's deu a sa llengua catalana, sino an es gran talent d'aqueys escriptors capdals.

Ara comprenem com es que an ets elets que mos volen convèncer de que no escriuem en «prosa mallorquina», els-e surt una «prosa castellana» tan cremadora: es que no tenen talent. *Ahora lo comprendemos todo*, com diuen certs personatges de comedies castellanes. ¡Ja hu val ab aquest D. Gabriel nostre!

Més ventays an En Juan Monserat de Lluchmajor.

Haurem de continuar encivellant-n'hi a l'uf, quant no fos més que *per donarli gust*. Si, aquest betzol mos es sortit dissapte passat demunt es paperet socialista endressant un mot de despedida per D. Francesc Mulet, es seu primer contricant, i acaba dient que mos don de part sua comandacions per que continuem sa nostra tasca, això es, donantli *ventays* cada dissapte. Idò *ventays* tendrà a forfollons. ¡Bons estam noltros per arrosons devant es despreci que's contraris fingueixen envers de LA AURORA! LA AURORA s'hi es feta bona, es a dir, ha crescut una cosa fora mida ab aqueys *desprecis*. Es que ja hi contavem; es que ab ses nostres campanyes a favor de Deu i de ses coses de Deu may mos hem proposat conseguir s'apreci d'ets inimicis de Deu i de ses coses de Deu, ni donarlos gens de gust, sino tot lo contrario.

Vaja, idò, escoltau, mestre Juan Monserat de Llucmajor, ses comandacions que LA AURORA segueix enviantvos sobre's Comte d'Espanya.

15.

Més sobre es com i es perque es liberals de l'any 20 la duyén taat des Comte d'Espanya.

Per explicarcho de manera que vos ne pogueu fer càrrec voltors que lleigui LA AURORA i no teniu facilitat d'accadir a ses obres que'n tracten, moltes d'elles forades vostro aleans i que vos durien una feynada de no dir de troborles i més encara de lletgirles,—mos som estos una mica sobre això de ses *Corts* de Cadiz, perque venen a esser aqueixes Corts es punt de partida des liberalisme espanyol, millor dit, de s'aparició des *liberals* com a tal partit dins es camp de s'actuació política d'Espanya, lo qual posa de manifest qui eren ells, quines eren ses seues intencions i lo qu'Espanya i l'Esglesia de Deu en poria esperar, i, per lo meteix, que ni ells porien agradar a un homo com es Comte d'Espanya ni es Comte agradar d'ells.

Diguérem dissapte passat que's *liberals* tinguieren tranc de conseguir de la Regència, que llavò era es Poder Executiu, per quant el rey Ferran VII estava tancat a Valencey ben endins de França, que's reunissen ses Corts just ab sos Diputats de s'*Estament popular*, sensa contar per res es des dos altres *Estaments*, des *Clero* i la *Noblesa*. Ses Corts espanyoles, tant a Castella, com a Leon, com a Aragó, com a Catalunya, a tots ets Estats d'Espanya, sempre

s'eren compostes de tres *Estaments*: *Clero*, *Noblesa* i *Viles de Vot en Cort*, això es, es *poble*. I aqui demostraren es *liberals* sa seu gran farsanteria: se deyen es restauradors de ses antigues Corts espanyoles, que venien a ressucitar aquelles Corts tan gloriose per esveir es mals sens nombre que mos havia duys s'*absolutisme* i redressar sa Nació, i comensaren per cap-xifollar s'idea mare de ses Corts, escapsant dos brassos des tres que aqueilles Corts havien tenguts sempre. I ¿per que feren això es *liberals*? ¿Per que comensaren per desfigurar i falsetjar i desfer lo meteix que deyen qu'anaven a restablir com únic medi d'alsar sa Nació i tornarli sa seu antigua grandesa? Es bo de veure per que hu feren: perque per ells això de ses Corts no era més qu'una escusa, no era més qu'una farsa. Ni ells volien ses antigues Corts ni sabien d'un bon tros lo qu'eren ells, pero en sabien le suficient per endevinar que no eren res de lo qu'ells cercaven. Com férem notar dissapte passat, ells no volien més qu'implantar dins Espanya ses idees de Govern d'ets *Enciclopèdistes* francesos, i comprenien massa que ni es *Clero* ni la *Noblesa* en conjunt no les havien de fer costat, per més qu'alguns d'aqueys dos *Estaments* los no fessen. N'hi havia des *Clero* i de la *Noblesa* que los ne feyen, pero no eren gayre. Per això es *liberals* feren de la guerra pota per que's preszindis, en sa reunió de Corts, des *Clero* i la *Noblesa*, i just fossen es diputats de ses Ciutats, de s'*Estament popular*, es qui componguessen aquelles famoses *Corts de Cadiz*, que foren de tanta de trascendència pe' sa sort d'Espanya.

De tot lo qual resulta que a ses Corts de Cadiz no hi estigué representada tota sa Nació, ni fins i tot s'*Estament popular*, per motiu de que molts des diputats que hi actuaren de tals, no hu eren de bon de veres; no les havien elegits ses Ciutats, sino que just eren *suplents*, com vérem dissapte passat. ¿Que representaven idò aquelles Corts en realitat? Lo que representaven propiament era sa masoneria, s'impiedat, es jansenisme, s'odi i s'ignorancia de l'Espanya antiga, s'odi an el Rey. De tal manera's portaren que semblava qu'ha-vien presa sa vergonyosa tasca de implantar desde Cadiz es programa de Govern d'En Napoleó i d'En Pep Botelles, posantse a copiar casi tots es decrets qu'aquells dos grans mal-factors havien donats desde Madrid contra l'Esglesia, contra sa fe d'Espanya, contra casi tot lo que constituia es seu tresor, es seu patrimoni. Dins s'octubre de 1810 privaren de proveir *beneficis eclesiàstics* si no tenien *cura d'animes*, aturantse s'Estat ses rendes; dia 17 de juny de 1812 s'apoderaren des bens de ses *Institucions i fundacions eclesiàstiques* disoltes, estingides o reformades de resultes de s'invació francesa o per decret de Napoleon o En Pep Botelles. Dins s'octubre des meteix any aboliren es *Vot o donatiu de St. Jaume* que la Seu de Compostela cobrava de temps immemorial. Dia 22 de febrer de 1813 abcliren l'Inquisició. Dins es meteix més privaren totes ses *Comunitats Religioses* que no tenguessen lo manco 12 professos, i totes ses qui los tenien, les privaren d'admetre *noricis* i de demanar almoyna per adobar es convents que queyen. L'any 1811 comensaren ses Corts a arregussar fort es bens eclesiàstics; l'any 1812 un Ministre proposà d'apoderar-se de tots, fins de ses esglésies, fora de ses Seus i parròquies, i vendreu tot. An es meteix temps ses Corts s'atribuïen potestat en ses coses espirituals i de jurisdicció sagrada, donant ordes a Bisbes i Rectors a lo barbatxo, posant a sa presó i processant Bisbes i Capitols Catedrals. I dia 5 d'abril de 1813 ses

Corts feren lo que no poria faltar: foragitaren ab caixes destempades es Nucli del Papa, perque presentà certes reclamacions de la Santa Seu sobre invasions de s'Autoritat Civil en materia de jurisdicció eclesiàstica. L'any 1811 i 1812 acordaren ses Corts reformar ses coses eclesiàstiques d'Espanya de tal manera que'l Papa no hi vengués a tenir cap veu, això es, separar de fet de Roma l'Esglesia d'Espanya, fent un vertader Cisme com es des grecs, es des russos, es d'ets anglicans. Això era sa religiositat d'aquelles famoses Corts de Cadiz, que comensaren sa seu *Constitució en nom del Pare i del Fill i de l'Esperit Sant Amèn*. Això foren ses Corts de Cadiz. Escoltau aqueixes paraus terribles que'n diu En Menéndez Pelayo (*Heterodoxos*, T. III. p. 484): foren, diu «fruit de totes ses tendències desgavelladores des segle XVIII; i hi fomentà, reduint's hi a lleys, s'esperit de s'*Enciclopedia* i des *Contracte Social*». Hereus de totes ses tradicions des vey regalisme jansenista, acabat de corrompre i de tudar ab so llevat volteria, duqueren on es derrer estrem de rabia i furor s'hostilitat contra l'Esglesia, perseguintla ab sos seus Ministers i vexantla en sa seu immunitat. Girats d'esquena a ses antigues lleys espanyoles i deseoneixent ab absolut es valor de s'element històric i tradicional, engarbullaren, tal volta ab genoroses intencions, una Constitució abstracta i inaplicable, que just ab un buf havia de caure. Cegos i sorts an es sentir i an es voler des poble que deyen (aquellos diputats) que representaven, ab sa seu superbia d'utopistes i ideòlegs solitaris, s'estimaren més entronisar s'idol de ses seues vagues lectures i quimèriques meditacions, que no seguir ses petjades d'ets avantpassats i prendre llum i guia de sa conciència nacional. Fogiren sistemàticament de lo antic, alsaren castells a l'aire, i si'n quedá res de sa seu obra, foren ses ruines que deixaren en torn seu. Gracies an aquelles reformes l'Espanya romangué xapada en dos parlits rabiosos, irreconciliables; arribà ab ses ales de s'impresa lliure, fins an es derrer recó de sa Península, sa veu de sedició contra s'orde sobrenatural, llançada p'ets enciclopèdistes francesos; donaren forsa i briu es periodisme i ses societats secretes a tota classe de ambicions de mala rel, a tots es xerraynes, histrions i sofistes desenfreits; se va anar embovant de cada dia es criteri moral i creixent s'indiferentisme religiós; i a la llarga, perdut ab sa lluya es prestigi des trono, deslloriguera de mil maneres s'orde religiós, constituides i fundades ses fraccions polítiques, no principis, que generalment no tenien, sino ab odis i venjances o ab interessos i por, plens es cervells de vent i es cors de rabia, comensà aquell interminable envitricollat d'accions i reaccions, d'anarquies i dictadures, que umplí sa toixerruda i miserable historia d'Espanya durant es segle XIX.

Això va esser s'obra de ses Corts de Cadiz. ¡Deu haja perdonats aquells diputats! alguns dels quals no's pot negar qu'eren ben intencionats, pero curts de gambals en coses de política, pero molts d'ells unes pòlisses fins a la quinta potència. ¡Deu haja perdonats es qui varen dur la balla dins aquelles Corts, es caps-pares des liberalisme espanyol! Diu molt oportument Don Vicens Lafuente (*Hist. de las Socied. Secr. T. I. p. 195*) que a sa guerra de s'Independència qu'esclatà l'any 1808, «s'afegí l'any 1812 una altra guerra sorda, intestina i preludi de guerra civil. S'història en es seu dia farà justicia an es qui tan intempestivamente la promogueren per interessos personals i fanatisme sectari». Aqueys

foren es *lliberals*, casi tots masons a les-hores, fora alguns xeubes i boians que seguien la *voga*, sense donar-se conte de lo que fomentaven si favorien. Si, aquells *lliberals* vengueren an el mon alsant bandera contra casi tot lo genuinament cristià i espanyol, contra casi tot lo que'ts antics espanyols consideraven com a rel i pern de tota se sua vida.

Suposat tot aixo, i com els havia d'agradar un homo tal quin vérem qu'era es Comte d'Espanya? Com havien d'agradar ells an aquell gran realista i catolic fervent? Si, tots es qu'eren com es Comte d'Espanya a les-hores, no'n porien sentir parlar de ses Corts de Cadiz ni de sa Constitució de l'any 12, ni manco des qui l'havien formetjada. Qui comensà aquella guerra entre *lliberals* i no-*lliberals*, qu'enca dura? Qui n'es responsable principalment? S'història hui diu ben clar: es *lliberals*. No foren ets homes com es Comte d'Espanya que comensaren; foren es *lliberals*; per això tot d'una que tornaren pujar dins es mars de 1820, el varen treure an e s'Comte d'Espanya des Govern Militar de Catalunya, senzillament porque sabien que no era d'ells.

Dissapte qui vé veurem, si Deu ho vol i som vius, com va prendre la cosa després p'és Comte d'Espanya.

Na Tricafaldetes.

(*Acabatay*)

Camina caminarás es gigant tota sana, lo endemà, devers una hora es sol alt, me troba Na Tricafaldetes vestida de llenyater, entaula qui entaula soques de pi; i no la va conèixer, sino que li sembla tot lo més un llenyater terral que's besquetava la vida traullant ab aquelles soques; i ja l'ha escrivès ab aquestes:

—Escoltau, germà! i no hauríeu vist capilevar per aquí una gran polissona, una gran dimoniera, un llamp d'alota qu'ha nom Tricafaldetes, que si ara la veys i aont-se-vuya la trobaré, la m'he d'engolir com un mosquit?

Na Tricafaldetes el se mira de prim conte, i tot d'una ja hu va veure qu'allò era es gigant que la cercava; pero va fer es desintès, i diu:

—Idò si que mos avenim des pensaments jo i vos! Que vos pensau que fas jo ara i qu'es lo que tenc pensat de ter d'aqueixes soques?

—I qui es capaç d'endevinarho? diu es gigant.

—Idò un baül per aquesta meteixa polissona, per la queixa meteixa dimoniera, per aqueix meteix llamp d'alota qu'heu anomenada! diu sa ptxorina, desfressada de llenyater.

—I que es morta? diu es gigant.

—Que jo sapia, no! diu es llenyater. Pero jo ja li fas es baül per quant e-hu sia, per porerla enterrar prest, que ja hu hauria d'esser!

—Pero dins sa meua betza! s'esclama es gigant, treyent foc p'és cai-xals.

—Si la vos empessolau vos, diu es llenyater, m'escusareu sa feyna d'haverla de tapar de terra, i llavò hi gonyaré el baül, que'n servirà per un altre.

—I quina la vos ha feta a vos es dimoni de Na Tricafaldetes? diu es gigant.

—I a vos? diu es llenyater.

—A mi? diu es gigant. M'ha morta sa dona i la m'aguia ab fideus, i va esser causa de que jo la m'etzbás, sense temerme'n! O! Sols de pensarhi sa rabià m'alsa en pes!

—Idò si que la vos va fer grossa! diu es llenyater.

—No me'n parleu! diu es gigant. Sobre tot, que voleu que vos ayt a fer es baül?

—Ell convendrà, diu es llenyater, i així quedaria més aviat llest!

Es gigant ja estigué arromengat, agafa sa serra; serren ab so llenyater ses soques entaulades; tayen ses posts de mida com si Na Tricafaldetes fos cap giganta, porque lo que deya es llenyeter:

—Fassemlo gran a fi de que sa gran re-de-polissona hi cùpiga be!

—Ben pensat! ben pensat! deya es

gigant, fent estabetxos.

Tayades ses posts, es llenyater les clava a forsa de claus, formant tot un senyor baül.

—Sobre tot, s'esclama es llenyater, ell ja'l tenim fet an es baül de Na Tricafaldetes.

—¡Vivo! ¡vivo! ¡Bé va's foc! ¡bé va's foc! deya's gigant fent bots, jutipris i carusses.

—¡Uey! diu es llenyater. ¡Ara un des dos s'hauria de posar dins es baül, i, ben tancat, diria allà ont e-hi haja gens de clarura, a fi de porerla tapar, i deixarlo an es baül sensa cap foradí ni foradí; no sia cosa que, si n'hi deixasssem cap, no mos hi sortis per allà aquell dimoni de Na Tricafaldetes.

—Si que hu pensat bé! diu es gigant. No res, voleu que m'hi pos jo?

—Ben content que'm fareu! diu es llenyater. Vaja, idò, sitvos hi posau!

Es gigantot, sensa pensar mal negú s'hi posa dins es baül, i es llenyater, això es, Na Tricafaldetes, ja es partida a ciavar sa cuberta ab claus i més claus.

Es gigant anava tan tapat que no's sospitá ni's malpensá de res' pensant només en quant tendríen Na Tricafaldetes allà dins o ell la tendría dins sa panxa.

—Que'n veys cap de clarura? deya es llenyater.

—Sí, deya es gigant. ¡Aquí'n vetx una! i pegava un cop de puny, an aquell endret.

—Na Tricafaldetes zás! e-hi aficava una falca ben afavorida, i venguen bones martellades!

—Aquí n'hi ha una altra! deya es gigant. ¡Hi pegava un altre cop de puny. I Na Tricafaldetes zás! una altra falca! i bones martellades.

A la fi es gigant diu:

—¡Ara sí que no'n vetx cap en lloc de clarura! ¡No hu crec que'n surta d'aquí dins sa gran polissona, si la hi arribam a posar! No res, ara ja poreu obrir!

—Obrir? m'heu dit? diu Na Tricafaldetes. ¡No lleu! ¡Ara vos hi tenc! ¡Vos me volieu engolir a mil! ¡Ara som jo, sa meteixa Tricafaldetes, que no us engolire perque no me'n agrat de gigants; pero vos duré a tirar a dins se barranc!

—Que me'n direu? ell allà prop n'hi havia un de ben fondo, i es dianxa de Na Tricafaldetes, a forsa de premudes i estrevades feu redolar es batilot ab so gigant dedins, que no feya més que tirar llamps i pestes a Na Tricafaldetes, cuydant a fer uy de crits, cuècs i bramuls; pero res li va valer.

Com Na Tricafaldetes va tenir es baül an es castell des barranc, li pega sempenta, i es batilot pren sa fua cap avall! i tum-tum-tum per aquelles timbes i rocam. I aquí botia una estella des baül, i allà botia una post, i més avall un bras des gigant i més avall una cuixa, i més avall es caparro i nés avall sa caixa des cos pega dalt una cresta de penyal i una banda de costellam prengué per la dreta i s'altra per l'esquerra. Llavò en passaren voltons i hi comparegueren uns quants llops i tots en feren festa d'aquellos esqueixos de gigant, i només deixaren es quatre ossots de s'escarpó, de ses cuixes i cames i sa closca com una pedra redoladissa per jugarhi.

I que fa Na Tricafaldetes com va veure es gigantot tot bossins? S'espirxa tot dret a ca's gigant, e-hi troba una cambra plena de doblers, tot or i plata. Tot d'una n'estigué ben redcontenta; pero llavò li entrén es malde-caps de lo esposada qu'estava allà dins tota solina, fins qu'arriba a dir:

—Ab aquestes he d'estar? Me'n vatx contarho an el Rey, a veure quin camí m'dona!

Fet i dit, ja li ha copat cap a ca'l Rey bras sonant i oreya sumant i de d'allà!

Camina caminarás, arriba a ca'l Rey demana per parlar ab ell, i va venir molt de-nou a tothom aquella alota tan jove i tan etxerevida i tan resolta, i llavò que no era gens mal fenta ni malcarada, sino tot lo contrari.

Com el Rey e-hu va sobre que hi havia una alota així i així que demanava per conversar ab ell, la fa entrar, li diu qu'es que demana, ella li conta tota sa seu carrera ab son pare, sa

madastra, sa giganta i es gigant. I huva sobre contar tant bé i ab tanta de gracia, que'l Rey, qu'enca era fadri, en romangué enamorat, pero de tot de tot, i acabà per dirlí:

—Tricafaldetes ¿que vols que mos casem?

—Ell ja hu hauríem d'esser! diu ella.

—Idò dins tres dies se farà s'esclafit! diu el Rey.

A l'acte comensaren es preparatius; i dins tres dies se va fer s'esclafit, se casaren; i venguen unes noches de pinyal vermay i ball ben vitenc i sarau i festes der llarc.

I, si no son morts, son vius; i, si no son vius, son morts.

I al cel mos vegem tots plegats. Amèn.

JORDI DES RECO

Es nostre bon amic En Juan d'Allà-Baix mos envia aqueixes quatre retxes:

Es JOVES de La Penya

Sa societat conservadora «La Penya», pot estar contenta, perque sa seu secció de Joves de cada dia creix i va més unida: es com una barqueta ben patronada que du bon rumbo, navegant per dins una bassa d'oli. Val per més d'un es seu entès i actiu President N'Andreu Riera.

Desde que comensarem aquest any, mestre Lloatxim ha hagut de fer dues dotzenes de cadires noues, i ara meteix pot aixugar sa llenya, per ferne més.

Maldament sien molts es Joves de «La Penya», son de tan bona pasta, que sempre s'entenen i no se gatinyen mai. Ses hores que les lleu, fan estols per anar a passejar plegats; i quant s'apleguen tots dins sa seu sala, conversen una estona cadascú des seu ram; aprenen un poc de política, sentintne parlar o llegint es diaris; juguen qualche cafetet o capseta de mistos; i després s'entretenen fent música de piano, gramofòn o d'orquesta, fins a s' hora regular de retirarse.

Se banda modesta de guiterres, bandurries i llauts, que la Jovenca ha organisada, i que pronte rebrà es refors d'un bandoli, d'una citara i d'alguns altres instruments, ja adquirits, espesses vegades deverteix la gent, perque ets aprofitats i entusiastes elements que la componen, no se cansen mai, i sempre estan disposts a complaure tothom.

Es dia de Sant Antoni es capvespre volgueren donar una mostra de respectuosa consideració an es Vocals de ses Juntes Directores de sa Sociedad, qui feyen festa, tocant devant ells tot es seu repertori, an es pis baix des domicili social; i es obsequiats, agratis, repartiren pastes, vins, i licors a tots ets assistents, que no eren pocs, resultant un acte d'intimidat vertaderament emocionant.

Y quina gabella tan beu agermada fan es Bandistes de la Penya! Son ben merecedors des desinteressat esforç, que fa, per instruirlos, es seu dignissim Mestre, En Miquel Bonnín. Es dia des Sant de cada un d'ells, ets altres li regalen una d'aquellos ensaimades, tant grosses i bones, que sap fer En Moragues; ben mudats i pentinats se reunen es vespre a ca's festetjat; fan una partida de tocats devant sa seu familia i convidats, i llavò les fan refrescar.

Ses veus afinades i armonioses d'aquestes cordes, que tant agradaen an es qui ompliren, de gom en gom, ses cases des guitarristes N'Antoni Gayà i En Sebastià Piña, es vespres de ses seues festes, haurien de formar una nova corda qu'estingués dins un sol feix ses voluntats de tots es Joves Conservadors de la vila.

Deu ho fassi, qui pot! ¡Que serien de molts si los vèssim aplegats!

JUAN D'ALLÀ-BAIX.

Es darrer debat polític.

Va esser s'altra setmana i resultà interessantissim. En Maura i En Lacierva fibraren En Canalejas i es *lliberals*, acusantlos d'entendre-se i d'estar lligats devall devall ab sos re-

publicans, sobre tot, En Canalejas ab En Lerroux. En Maura parlà molt clar i molt fort: va dir que's *lliberals* havien tornada rompre sa normalitat constitucional, unintse, com dins es setembre i octubre de 1909, ab sos republicans i demés elements revolucionaris, inimics jurats de s'orde i de sa monarquia, resultant ab això greument perjudicada sa causa de s'orde i sa meteixa monarquia; i digué més, que en via neguna poria passar sa tatica qu'ha presa En Canalejas de deixar sensa's càstic que marca sa lley es delictes revolucionaris, resultant indefensa sa Constitució i s'orde públic.—En Canalejas se defensà així com pogué, negant qu'ell ni es seu partit estigué lligats ab sos republicans; pero no logrò convencer casi negú, perque es fets el desmenten. Si, això es sa flaca d'En Canalejas: sa por que mena an es republicans, socialistes i demés revolucionaris. Es que, abans de pujar, va dir massa coses per fer la barbeta an ets elements revolucionaris, unes coses que no les pot dir ni sostén cap Ministre ni «Ministrable del Rey, i qu'ara les hi retreuen, i el deixin en mala situació.

Se considera que's discurs d'En Maura es estat lo que's dia un mal cop p'En Canalejas. ¡Deu se'n apiadi d'Espanya, i de tots noltros, i mos don seny per afinar es fil de ses neuless! ¡Amèn!!!

Secció local

Per una casualitat y sensa culpa de ningú es dia de la Mare de Déu de Canader de capvespre se calà foc an es Calvari i ninxo de sa nostra estimadissima figura del Sant Cristo de Manacor. Gracies a Deu, n'hi hagué que se'n temeren, i aviat es foc quedà apagat. Es cosa d'estar ben alerta ab aquesta sagrada figura, qu'es es tresor des manacorins.

Es meteix dia a vespre quant la parròquia estava de gom en gom escoltant sa paraula apostolica de P. Jaume Rosselló de los S. S. Cors y ab el Bon Jesús patent per esser ses Corant' Hores de ses Mares Cristianes, va caure un codolí d'un forat de sa capella de l'Assunta; feries cap d'una nina, que, naturalment pega crit, i s'armà tal alarma i escàndol de crits, sempentes i enforinyades per sortir defora, creguts molts que l'església queya o que hi havien tirada una bomba, que va esser un miracle que no hi hagués dotzenes de persones etzufades, esclafades i esveides. Gracies a Deu, aviat se restablí sa calma perque la gent tocà ab ses mans que no hi havia res de lo qu'havien cregut.

Es nostre Ajuntament ha anomenat Secretari es nostre bon amic D. Francesc Nadal. Tot li sia enhorabona.

Demà avespre comensen a la Parroquia ets Exercicis de ses Fives de la Puríssima. Los predicarà el P. Mudoy, dels S. S. Cors.

† Diumenge demà entregà l'ànima a Deu l'amo'n Melción Duran, Cap de St. Pere, d'una xixentena d'anys. ¡Bon repòs i bon remey pe'sa seu animeta, que Deu haja acullida a la Santa Gloria! Es nostre condol a sa seu respectable família.